

EVROPSKÝ PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument ze zasedání

A7-0130/2013

27. 3. 2013

ZPRÁVA

obsahující návrh doporučení Evropského parlamentu Radě k zásadě OSN
spočívající v „odpovědnosti za ochranu“ (R2P)
(2012/2143(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodajka: Franziska Katharina Brantner

OBSAH

	Strana
NÁVRH DOPORUČENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU RADĚ	3
NÁVRH DOPORUČENÍ RADĚ (B7-0191/2012)	14
STANOVISKO VÝBORU PRO ROZVOJ	17
VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU	21

NÁVRH DOPORUČENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU RADĚ

k zásadě OSN spočívající v „odpovědnosti ze ochranu“ (R2P)

(2012/2143(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na hodnoty, cíle, zásady a politiky Evropské unie, mj. ty, jež jsou zakotvené v člancích 2, 3 a 21 Smlouvy o Evropské unii,
- s ohledem na Chartu OSN,
- s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,
- s ohledem na Úmluvu o zabránění a trestání zločinu genocidia ze dne 9. prosince 1948,
- s ohledem na Římský statut Mezinárodního trestního soudu (MTS),
- s ohledem na rezoluci Valného shromáždění Organizace spojených národů A/RES/63/308 ze dne 7. října 2009 o odpovědnosti za ochranu,
- s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti Organizace spojených národů č. 1674 z dubna 2006 a rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1894 z listopadu 2009 o „ochraně civilistů v ozbrojeném konfliktu“¹,
- s ohledem na rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 z roku 2000 a č. 1820 z roku 2008 o ženách, míru a bezpečnosti, na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1888 z roku 2009 o sexuálním násilí páchaném na ženách a dětech v ozbrojených konfliktech, na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1889 z roku 2009 s cílem posílit provádění a monitorování rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 z roku 2000 a s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1960 z roku 2010, která vytvořila mechanismus pro získávání údajů o sexuálním násilí při ozbrojených konfliktech a označení pachatelů tohoto násilí,
- s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1970 ze dne 26. února 2011 o Libyi, v níž se odkazuje na odpovědnost za ochranu a povolují se některá opatření nikoliv donucovací povahy k zastavení eskalace krutostí, a na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1973 ze dne 17. března 2011 o Libyi, která povolila členským státům uplatnit veškerá nezbytná opatření k ochraně civilistů a jimi obývaných oblastí a která poprvé v dějinách obsahovala výslovný odkaz na první pilíř zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu, a s ohledem na obdobné odkazy, jež následovaly v rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1975 o Pobřeží slonoviny, rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1996 o Súdánu a v rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 2014 o Jemenu,
- s ohledem na odstavce 138 a 139 závěrečného dokumentu světového summitu OSN

¹ S/RES/1674.

konaného v roce 2005¹,

- s ohledem na zprávu Mezinárodní komise pro intervence a státní suverenitu nazvanou „Odpovědnost za ochranu“ („The Responsibility to Protect“) z roku 2001, na zprávu „Bezpečnější svět: naše sdílená odpovědnost“² („A more secure world: our shared responsibility“) vypracovanou panelem na vysoké úrovni k otázkám hrozeb, výzev a změn a na zprávu generálního tajemníka OSN „Ve větší svobodě: směrem k rozvoji, bezpečnosti a lidským právům pro všechny“³ („In larger freedom: towards development, security and human rights for all“) (2005),
- s ohledem na zprávy generálního tajemníka OSN, zejména na zprávy týkající se „uplatňování odpovědnosti za ochranu“ z roku 2009⁴, „včasného varování, hodnocení a odpovědnosti za ochranu“ z roku 2010⁵, „úlohy regionálních a subregionálních ujednání při uplatňování odpovědnosti za ochranu“ z roku 2011⁶ a „odpovědnosti za ochranu: včasná a rozhodná reakce“ z roku 2012⁷,
- s ohledem na interní přezkumný panel generálního tajemníka OSN zaměřený na zásah OSN na Srí Lance z listopadu 2012, který vyšetřuje selhání mezinárodního společenství při ochraně civilistů před rozsáhlým porušováním humanitárních právních předpisů a předpisů v oblasti lidských práv a vydává doporučení ohledně budoucích zásahů OSN, aby účinně reagovaly na podobné situace, v nichž dochází k masovým zločinům,
- s ohledem na zprávu generálního tajemníka OSN o „posílení úlohy mediace při mírovém řešení sporů, předcházení konfliktům a jejich řešení“ ze dne 25. července 2012,
- s ohledem na brazilskou iniciativu předloženou dne 9. září 2011 OSN a nazvanou „Zodpovědné poskytování ochrany: prvky pro rozvoj a podporu této koncepce“,
- s ohledem na program EU pro předcházení násilným konfliktům (Göteborský program) z roku 2001 a výroční zprávy o jeho provádění,
- s ohledem na priority EU pro 65. zasedání Valného shromáždění OSN ze dne 25. května 2010⁸,
- s ohledem na Nobelovu cenu za mír za rok 2012, která nejenom že oceňuje historický přínos EU k míru v Evropě a ve světě, ale také zvyšuje očekávání, pokud jde o její budoucí zapojení do mírovějšího světového řádu založeného na pravidlech mezinárodního práva,
- s ohledem na Evropský konsensus o rozvoji a na Evropský konsensus o humanitární

¹ rezoluce A/RES/60/1.

² <http://www.un.org/secureworld/report3.pdf>

³ A/59/2005.

⁴ A/63/677.

⁵ A/64/864.

⁶ A/65/877-S/2011/393.

⁷ A/66/874/-S/2012/578.

⁸ 10170/10.

pomoci¹,

- s ohledem na svá doporučení Radě ze dne 8. června 2011 k 66. zasedání Valného shromáždění OSN² a ze dne 13. června 2012 k 67. zasedání Valného shromáždění OSN³,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 16. února 2012 o 19. zasedání Rady OSN pro lidská práva⁴,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 11. května 2011 „EU jako globální hráč: její role v mnohostranných organizacích“⁵,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 19. února 2009 o evropské bezpečnostní strategii a EBOP⁶,
 - s ohledem na čl. 121 odst. 3 a článek 97 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci a stanovisko Výboru pro rozvoj (A7–0130/2013),
- A. vzhledem k tomu, že závěrečný dokument světového summitu OSN z roku 2005 poprvé stanoví společnou definici zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu; vzhledem k tomu, že zásada spočívající v odpovědnosti za ochranu zakotvená v odstavcích 138 a 139 závěrečného dokumentu světového summitu OSN z roku 2005 představuje významný krok vpřed směrem ke světovému míru tím, že stanoví, že jsou státy povinny chránit své občany před genocidou, válečnými zločiny, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti a že mezinárodní společenství je povinno pomáhat státům dodržovat tento závazek a jednat, pokud by státy při ochraně svých občanů proti těmto čtyřem specifikovaným zločinům a porušením práv selhaly;
- B. vzhledem k tomu, že zásada spočívající v odpovědnosti za ochranu je založena na třech pilířích: i) stát nese primární odpovědnost za ochranu svých obyvatel před genocidou, válečnými zločiny, zločiny proti lidskosti a etnickými čistkami; ii) mezinárodní společenství musí státům pomoci při plnění povinností v oblasti ochrany; iii) pokud stát při ochraně svých obyvatel zjevně selže nebo takové zločiny sám páchá, má mezinárodní společenství odpovědnost přijmout kolektivní akci;
- C. vzhledem k tomu, že v souladu s činností související s odpovědností za ochranu, která předcházela dohodě na závěrečném dokumentu světového summitu v roce 2005, byla ve zprávě o odpovědnosti za ochranu vypracované Mezinárodní komisí pro intervence a státní suverenitu (ICISS) v roce 2001 zásada spočívající v odpovědnosti za ochranu dále definována začleněním prvků odpovědnosti za prevenci (R2prevent), odpovědnosti za reakci (R2react) a odpovědnosti za obnovu (R2rebuild) uvedených ve zprávě

¹ Úř. věst. C 46, 24.2.2006, s. 1.

² Přijaté texty, P7_TA(2011)0255.

³ Přijaté texty, P7_TA(2012)0240.

⁴ Přijaté texty, P7_TA(2012)0058.

⁵ Přijaté texty, P7_TA(2011)0229.

⁶ Přijaté texty, P6_TA(2009)0075.

Mezinárodní komise pro intervence a státní suverenitu;

- D. vzhledem k tomu, že je vítána koncepce odpovědnosti za ochranu, která vyjasňuje a posiluje stávající povinnosti států zajistit ochranu civilního obyvatelstva; vzhledem k tomu, že tato koncepce, pro jejíž vznik bylo určující selhání mezinárodního společenství ve Rwandě roku 1994, je pro přežití společenství národů klíčová;
- E. vzhledem k tomu, že v uvedených případech by legitimní síla měla být používána obezřetným, přiměřeným a omezeným způsobem;
- F. vzhledem k tomu, že rozvoj zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu je významným krokem vpřed směrem k předvídání a prevenci genocidy, válečných zločinů, etnických čistek a zločinů proti lidskosti a k reakci na ně, jakož i k dodržování základních zásad mezinárodního práva, zejména právních předpisů v souvislosti s humanitární pomocí, uprchlíky a lidskými právy; vzhledem k tomu, že by tyto zásady měly být uplatňovány co možná nejsoudržněji a nejjednodušněji a že je proto velmi důležité, aby včasné varování a hodnocení bylo prováděno spravedlivě, obezřetně a profesionálně a aby použití síly zůstalo tím nejzazším opatřením;
- G. vzhledem k tomu, že více než deset let od vzniku koncepce odpovědnosti za ochranu a osm let od jejího schválení mezinárodním společenstvím na světovém summitu OSN v roce 2005 nejnovější události znovu potvrdily, jak důležité je včas a rozhodným způsobem reagovat na čtyři základní zločiny, na které se tato koncepce vztahuje, a jaké výzvy to s sebou přináší, i potřebu dále tuto zásadu prakticky rozvíjet, aby bylo možné ji účinně uplatňovat a předcházet masovým zločinům;
- H. vzhledem k tomu, že rozvoj zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu – zejména její složky odpovědnosti – může posunout globální úsilí směrem ke světovému míru, protože k mnoha masovým zločinům dochází během období násilných konfliktů, a proto jsou nezbytné účinné kapacity pro strukturální a operační předcházení konfliktům, čímž se minimalizuje nezbytnost využívat síly jako nejzazšího řešení;
- I. vzhledem k tomu, že využívání všech nástrojů dostupných podle kapitol VI, VII a VIII Charty, od jiných než donucovacích reakcí až po kolektivní akci, má zásadní význam pro další rozvoj a legitimitu zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu;
- J. vzhledem k tomu, že nejúčinnější formu předcházení konfliktu, násilí a lidskému utrpení je podpora dodržování lidských práv a základních svobod, prosazování zásad právního státu, řádné správy věcí veřejných, lidské bezpečnosti, hospodářského rozvoje, snižování chudoby, začleňování, sociálně-hospodářských práv, rovnosti pohlaví a demokratických hodnot a postupů a snižování hospodářských nerovností;
- K. vzhledem k tomu, že vojenský zásah v Libyi, k němuž došlo v roce 2011, ukázal, že při uplatňování odpovědnosti za ochranu je třeba vyjasnit úlohu regionálních a subregionálních organizací; vzhledem k tomu, že tyto organizace mohou odpovědnost za ochranu často legitimizovat a uvádět ji do praxe, ale často jim chybí kapacity a zdroje;
- L. vzhledem k tomu, že lidská práva mají v mezinárodních vztazích klíčový význam;

- M. vzhledem k tomu, že je třeba změnit způsob přístupu k odpovědnosti za ochranu tak, že by měla být tato koncepce zahrnuta do všech typů programů rozvojové spolupráce, pomoci a krizového řízení a měla by vycházet z programů, které tuto koncepci již zahrnují;
- N. vzhledem k tomu, že pokud jde o zásadu spočívající v odpovědnosti za ochranu, důslednější uplatňování složky prevence včetně mediačních opatření a preventivní diplomacie v rané fázi by mohly snížit potenciál konfliktů a násilí a pomoci zabránit jejich eskalaci, čímž by mohly pomoci předcházet mezinárodním zásahům v rámci složky reakce; vzhledem k tomu, že diplomacie ve dvou rovinách je důležitým nástrojem preventivní diplomacie, která staví na lidském rozměru úsilí o usmíření;
- O. vzhledem k tomu, že odpovědnost za ochranu je především preventivní doktrínou a že vojenský zásah by měl být nejzazším řešením v situacích, kdy je tato zásada uplatňována; vzhledem k tomu, že kdykoli je to možné, musí být odpovědnost za ochranu v první řadě uskutečňována prostřednictvím diplomatických a dlouhodobých rozvojových aktivit zaměřených na budování kapacit v oblasti lidských práv, řádnou správu věcí veřejných, právní stát, snižování chudoby a důraz na vzdělávání a zdravotnictví, předcházení konfliktům pomocí vzdělávání a rozšiřování obchodu, účinnou kontrolu zbraní a předcházení nezákonnému obchodování se zbraněmi a posílení systémů včasného varování; dále vzhledem k tomu, že existuje řada jiných, nevojenských prostředků nátlaku, jako jsou preventivní diplomacie, sankce, mechanismy volání k odpovědnosti a zprostředkování; vzhledem k tomu, že EU musí nadále uplatňovat svou vůdčí úlohu v oblasti předcházení konfliktům;
- P. vzhledem k tomu, že důležitým rozměrem odpovědnosti za ochranu je spolupráce s regionálními organizacemi; vzhledem k tomu, že je proto nezbytné vyzvat k posílení regionálních kapacit v oblasti prevence a k identifikaci účinných politik pro předcházení výše uvedeným čtyřem trestným činům; vzhledem k tomu, že nadcházející summit EU-Afrika v roce 2014 skýtá dobrou příležitost projevit naši podporu vedení AU a prosazovat, aby Afrika přijala koncepci odpovědnosti za ochranu za svou;
- Q. vzhledem k tomu, že pokyny OSN pro účinnou mediaci uvádějí dilema spočívající v tom, že zatýkácí rozkazy vydané Mezinárodním trestním soudem, režimy sankcí a vnitrostátní a mezinárodní protiteroristické politiky také ovlivňují způsob, jakým mohou být některé strany sporu zapojeny do procesu mediace; vzhledem k tomu, že mezinárodněprávní definice trestných činů vyžadujících okamžitou reakci mezinárodního společenství od vzniku Mezinárodního trestního soudu značně pokročila, ačkoli nezávislé mechanismy pro posouzení toho, kdy tyto definice platí, stále zásadně chybí; vzhledem k tomu, že uplatňování Římského statutu by zvýšilo účinnost režimu Mezinárodního trestního soudu; vzhledem k tomu, že Římský statut nebyl ratifikován všemi státy mezinárodního společenství;
- R. vzhledem k tomu, že Mezinárodní trestní soud a odpovědnost za ochranu jsou propojeny, protože oba usilují o předcházení genocidám, zločinům proti lidskosti a válečným zločinům; vzhledem k tomu, že odpovědnost za ochranu upevňuje na jedné straně poslání mezinárodního trestního soudu, tedy boj proti beztrestnosti prostřednictvím podpory států při dodržování jejich soudní odpovědnosti, a na straně druhé i zásadu doplňkovosti Mezinárodního trestního soudu, podle níž nesou hlavní odpovědnost za soudní stíhání

jednotlivé státy;

- S. vzhledem k tomu, že Mezinárodní trestní soud hraje zásadní úlohu nejen při předcházení trestným činům, ale také při obnově zemí a procesech mediace;
- T. vzhledem k tomu, že EU na mezinárodní scéně vždy aktivně podporovala odpovědnost za ochranu; vzhledem k tomu, že EU musí posílit svou úlohu globálního politického hráče usilujícího o dodržování lidských práv a humanitárních právních předpisů a tato podpora se musí odrážet v jejích vlastních politikách;
- U. vzhledem k tomu, že členské státy EU také podpořily zásadu spočívající v odpovědnosti za ochranu; vzhledem k tomu, že jen několik málo z nich začlenilo tuto koncepci do svých vnitrostátních dokumentů;
- V. vzhledem k tomu, že nejnovější zkušenosti s konkrétními krizemi, jako byly krize na Srí Lance, Pobřeží slonoviny, v Libyi a Sýrii, poukázaly na přetrvávající problémy při dosahování společného názoru na způsob, jakým včas a účinně uplatňovat zásadu spočívající v odpovědnosti za ochranu, i při hledání společné politické vůle a účinné kapacity předcházet nebo zabránit genocidě, válečným zločinům, etnickým čistkám a zločinům proti lidskosti páchaným vnitrostátními a místními orgány nebo nestátními subjekty, při nichž přijde o život mnoho civilistů;
- W. vzhledem k tomu, že v situacích, kdy je odpovědnost za ochranu uplatněna, je nanejvýš důležité zachovat rozlišení mandátů vojenských a humanitárních účastníků, aby byli všichni poskytovatelé humanitární pomoci stále vnímáni jako neutrální a nestranní a aby nebylo ohroženo účinné poskytování pomoci a lékařské či jakékoliv jiné asistence, její dostupnost příjemcům a osobní bezpečnost humanitárních pracovníků v terénu;
- X. vzhledem k tomu, že návrh, který předložila Brazílie ohledně „zodpovědného poskytování ochrany“, je vítaným příspěvkem k nezbytnému rozvoji kritérií, jež je třeba dodržovat při uplatňování mandátu zaměřeného na odpovědnost za ochranu, včetně proporcionality rozsahu a trvání každého zásahu, důkladného vyvážení důsledků, předběžného vyjasnění politických cílů a transparentnosti argumentů ve prospěch zásahu; vzhledem k tomu, že je u schválených mandátů třeba posílit mechanismy pro monitorování a přezkum, a to i prostřednictvím zvláštních poradců generálního tajemníka OSN pro prevenci genocidy a odpovědnost za ochranu a prostřednictvím vysokého komisaře OSN pro lidská práva, a že by tyto mechanismy měly být uplatňovány „spravedlivě, obezřetně a profesionálně, bez politických zásahů nebo dvojích norem“¹;
- Y. vzhledem k tomu, že mezinárodněprávní definice trestných činů vyžadujících okamžitou reakci mezinárodního společenství od vzniku Mezinárodního trestního soudu značně pokročila, ačkoli nezávislé mechanismy pro posouzení toho, kdy tyto definice platí, stále zásadně chybí;
- Z. vzhledem k tomu, že vysoký komisař OSN pro lidská práva hraje významnou úlohu při zvyšování povědomí o páchaných masových zločinech; vzhledem k tomu, že Rada pro

¹ Článek 51, „Odpovědnost za ochranu: včasná a rozhodná reakce, zpráva generálního tajemníka OSN, 25. července 2012 (A/66/874-S/2012/578).

lidská práva OSN hraje stále významnější úlohu při uplatňování odpovědnosti za ochranu, a to i prostřednictvím povolování vyšetřovacích misí a komisí, které shromažďují a posuzují informace ohledně čtyř konkrétních trestných činů a porušení práv, a je více připravena odkázat v krizových situacích, jako v Libyi nebo Sýrii, na odpovědnost za ochranu;

- AA. vzhledem k tomu, že úzce zaměřený, avšak důkladný přístup k provádění zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu by měl omezovat její uplatňování na čtyři specifikované masové zločiny a porušení práv;
- AB. vzhledem k tomu, že zásada spočívající v odpovědnosti za ochranu by se neměla uplatňovat v souvislosti s naléhavými humanitárními situacemi a přírodními katastrofami; vzhledem k tomu, že humanitární činnost by neměla být používána jako výmluva pro činnost politickou, a vzhledem k tomu, že všechny zúčastněné strany musí respektovat humanitární prostor;
- AC. vzhledem k tomu, že po ukončení konfliktu je třeba nabídnout komplexní pomoc; vzhledem k tomu, že je třeba věnovat více úsilí tomu, aby byly osoby odpovědné za závažné porušování lidských práv a mezinárodního humanitárního práva pohnány k odpovědnosti, a více se zaměřovat na boj proti beztrestnosti;
1. vydává vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, místopředsdkyni Komise, ESVČ, Komisi, členským státům a Radě následující doporučení:
- a) znovu potvrdit závazek EU k odpovědnosti za ochranu přijetím interinstitucionálního „konsenzu o odpovědnosti za ochranu“, jehož součástí bude společná dohoda o důsledcích této zásady pro vnější činnost EU a o úloze jejích činností a nástrojů ve znepokojujících situacích a jenž bude vypracován společně s Radou, ESVČ, Komisí a Parlamentem, které zohlední rovněž názory zúčastněných stran včetně aktérů občanské společnosti a nevládních organizací;
 - b) do výroční zprávy místopředsdkyně, vysoké představitelky určené Parlamentu zahrnout kapitolu o SZBP týkající se činnosti EU související s prevencí a zmírňováním konfliktů za použití zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu; v rámci této kapitoly provést analýzu užitečnosti příslušných nástrojů a správních struktur při provádění zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu včetně možnosti provést nezbytné revize; vypracovat tuto kapitolu ve spolupráci se zvláštním zástupcem EU pro lidská práva a zohlednit různé postoje, které přijal Parlament v souvislosti s konkrétními otázkami týkajícími se předcházení konfliktům či ochrany lidských práv; výsledky projednat s Parlamentem;
 - c) zásadu založenou na odpovědnosti za ochranu zahrnout do rozvojové pomoci EU; dále profesionalizovat a posilovat preventivní diplomacii, mediaci, kapacity pro reakci na krize a jejich prevenci, se zvláštním důrazem na shromažďování a výměnu informací a systémy včasného varování; zlepšit koordinaci mezi různými strukturami Komise, Rady a ESVČ, které se zabývají všemi aspekty odpovědnosti za ochranu, a pravidelně informovat Parlament o iniciativách přijatých na podporu odpovědnosti za ochranu;

- d) zajistit účinné plánování politik, provozní koncepce a rozvoj kapacit v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) tak, aby byla Unie schopna plně uplatňovat zásadu spočívající v odpovědnosti za ochranu v úzké mezinárodní spolupráci v rámci OSN a regionálních organizací;
- e) dále rozvíjet kapacity EU pro prevenci a zmírňování konfliktů, včetně pohotovostních kapacit sestávajících z právních expertů, policistů a regionálních analytiků, a vytvořit samostatný evropský mírový institut, jehož úkolem by bylo poskytovat EU poradenství a kapacity v oblasti mediace, diplomacie ve dvou rovinách a výměny osvědčených postupů v souvislosti s mírem a se zmírňováním napětí; posilovat preventivní prvky vnějších nástrojů EU, zejména nástroje stability;
- f) posílit propojení mezi včasným varováním, plánováním politik a rozhodováním na vysoké úrovni v rámci ESVČ a Rady;
- g) začlenit systematické hodnocení rizikových faktorů v souvislosti s genocidou, válečnými zločiny, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti do strategických dokumentů pro jednotlivé regiony a země a zařadit jejich prevenci do dialogů se třetími zeměmi, v nichž hrozí riziko těchto trestných činů a porušení práv;
- h) rozvinout spolupráci se zaměstnanci delegací EU a zaměstnanci velvyslanectví členských států, ale i s osobami působícími v civilních a vojenských misích, a organizovat pro ně školení v oblasti mezinárodních právních předpisů upravujících lidská práva, humanitárního a trestního práva a rozšiřovat jejich schopnost rozpoznávat situace, které by mohly potenciálně zahrnovat čtyři specifikované trestné činy a porušování práv, a to včetně pravidelných výměn informací s místní občanskou společností; zajistit, aby zvláštní zástupci EU pokaždé, kdy je to nutné, dodržovali zásadu spočívající v odpovědnosti za ochranu, a rozšířit mandát zvláštních zástupců EU pro lidská práva tak, aby zahrnoval otázky v souvislosti s odpovědností za ochranu; stanovit v ESVČ kontaktní místo EU pro odpovědnost za ochranu v rámci stávajících struktur a zdrojů, jehož úkolem by bylo zejména zvyšování povědomí o důsledcích odpovědnosti za ochranu a zajišťování včasného předávání informací o znepokojujících situacích mezi všemi zúčastněnými aktéry, a podpořit vytvoření státních kontaktních míst pro odpovědnost za ochranu v jednotlivých členských státech; dále profesionalizovat a posilovat preventivní diplomacii a mediaci;
- i) zahájit a podporovat vnitřní diskusi v EU o reformě Rady bezpečnosti OSN, který je jediným mezinárodně legitimním orgánem, který může schválit zásahy na základě odpovědnosti za ochranu bez souhlasu cílového státu;
- j) zapojit a vyškolit zástupce občanské společnosti a nevládních organizací, kteří by mohli hrát úlohu v neformální diplomacii („track II“) s cílem podpořit výměnu osvědčených postupů v této oblasti;
- k) posílit spolupráci s regionálními a subregionálními organizacemi a to i zlepšením jejich opatření v oblasti prevence, budování kapacit a reakce, která souvisejí s odpovědností za ochranu;
- l) zajistit urychlenou ratifikaci změn statutu Mezinárodního trestního soudu definujících

zločin agrese všemi členskými státy EU, vzhledem k tomu, že Mezinárodní trestní soud může hrát ústřední úlohu při prevenci masových zločinů i při snaze zajistit odpovědnost;

- m) trvat na dodržování doložky Mezinárodního trestního soudu v dohodách se třetími zeměmi a zvážit přezkum dohod se zeměmi, které neplní zatýkají rozkazy vydané Mezinárodním trestním soudem;
- n) zaujmout přístup ve dvou rovinách, tedy podpořit obecné přijetí odpovědnosti za ochranu a zároveň vybídnout státy, aby podporovaly a pomáhaly Mezinárodnímu trestnímu soudu;

2. vyzývá vysokou představitelku, místopředsedkyni a Radu, aby:

- a) aktivně přispěly k rozpravě o zásadě spočívající v odpovědnosti za ochranu a vycházely přitom ze stávajících mezinárodních právních předpisů v oblasti lidských práv a z Ženevských úmluv s cílem přimět mezinárodní společenství soustředit se více na složku prevence v rámci odpovědnosti za ochranu a na všeobecné uplatňování jiných než donucovacích nástrojů, a aby za tímto účelem sestavily konkrétní akční plán, jehož součástí budou i otázky odpovědnosti / nutnosti obnovy;
- b) prosazovaly zásadu spočívající v odpovědnosti za ochranu v OSN a zasazovaly se o zajištění její univerzálnosti jakožto hlavní součásti kolektivního modelu bezpečnosti založeného na mnohostrannosti a nadřazenosti OSN a usilujícího o posílení Mezinárodního trestního soudu; připomněly, že zásada spočívající v odpovědnosti za ochranu zahrnuje také odpovědnost za boj proti beztrestnosti.
- c) podpořily úsilí generálního tajemníka OSN o vymezení a lepší pochopení důsledků zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu a aby spolupracovaly s ostatními členy OSN, kteří chtějí zlepšit schopnost mezinárodního společenství předcházet masovým zločinům, jichž se zásada spočívající v odpovědnosti za ochranu týká, a reagovat na ně;
- d) vyzvaly Radu bezpečnosti OSN k tomu, aby přijala brazilský návrh „Zodpovědné poskytování ochrany“ k zajištění co nejúčinnějšího provádění zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu, které by způsobilo co nejmenší škodu, a aby přispěly k nezbytnému rozvoji kritérií, jež je třeba dodržovat při uplatňování zejména třetího pilíře odpovědnosti za ochranu, včetně proporcionality rozsahu a trvání každého zásahu, důkladného vyvážení důsledků, předběžného vyjasnění politických cílů a transparentnosti argumentů ve prospěch zásahu; aby vzhledem k tomu, že vytvoření takových kritérií by mohlo poskytnout záruky, jež by země, které v současnosti váhají přijmout doktrínu spočívající v odpovědnosti za ochranu, mohly přesvědčit o její užitečnosti, posílily mechanismy monitorování a přezkumu přijatých mandátů, a to i prostřednictvím zvláštních poradců generálního tajemníka OSN pro předcházení genocidě a pro odpovědnost za ochranu a vysokého komisaře OSN pro lidská práva, a aby tyto mechanismy uplatňovaly „spravedlivě, obezřetně a profesionálně, bez

politických zásahů nebo dvojích norem¹;

- e) si ve spolupráci s členskými státy a našimi mezinárodními partnery vzaly ponaučení ze zkušeností získaných s uplatňováním odpovědnosti za ochranu v Libyi v roce 2011 a ze současné neschopnosti zasáhnout v Sýrii;
- f) doporučily pěti stálým členům Rady bezpečnosti OSN, aby přijali dobrovolný kodex chování, který by omezil využívání práva veta v případech genocidy, válečných zločinů, etnických čistek nebo zločinů proti lidskosti;
- g) spolupracovaly s regionálními partnery EU s cílem jasněji definovat úlohu regionálních a subregionálních organizací při uplatňování odpovědnosti za ochranu;
- h) usilovaly o to, aby se odpovědnost za ochranu stala novou normou mezinárodního práva, a to v rozsahu dohodnutém členskými státy OSN na světovém summitu v roce 2005;
- i) připomněly Radě bezpečnosti, že zakotvení zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu, jež se postupně stává normou, mezi standardy mezinárodního práva by neomezilo její rozhodovací pravomoci;
- j) pomohly posílit rámec a kapacity na úrovni OSN pro mediaci, diplomacii ve dvou rovinách a výměnu osvědčených postupů týkajících se mírového řešení vznikajících konfliktů a zmírnění napětí a systémů včasného varování, jako je útvar mediační podpory oddělení politických záležitostí; posílily úřad zvláštního poradce pro prevenci genocidy a zvláštního poradce pro odpovědnost za ochranu; zapojily do diskuse o odpovědnosti za ochranu Radu pro lidská práva;
- k) ve spolupráci s členskými státy EU, které zasedají v Radě bezpečnosti OSN, a všemi mezinárodními partnery zajistily plnou konzistentnost dalšího možného rozvoje koncepce odpovědnosti za ochranu s mezinárodním humanitárním právem a aby hájily a dohlížely na plné dodržování mezinárodního humanitárního práva v případech, kdy bude v budoucnu koncepce odpovědnosti za ochranu uplatňována;
- l) řešily otázky jednotného křesla EU v Radě bezpečnosti OSN a společného rozpočtu Společenství na mise SZBP v rámci mandátu OSN;
- m) v souladu s rezolucemi Rady bezpečnosti OSN č. 1325 a 1820 mnohem častěji zapojovaly ženské osobnosti včetně vůdců z řad žen a ženských skupin do všech snah o prevenci a zmírnění konfliktů i do jejich řešení;
- n) spolupracovaly s OSN na vytvoření jasné souvislosti mezi uplatňováním odpovědnosti za ochranu a bojem proti beztrestnosti za nejzávažnější trestné činy, na které se tato koncepce vztahuje;

3. vyzývá vysokou představitelku, místopředsedkyni Komise, aby:

¹ Článek 51, "Odpovědnost za ochranu: včasná a rozhodná reakce, zpráva generálního tajemníka, 25. července 2012 (A/66/874-S/2012/578).

- a) do šesti měsíců od přijetí tohoto doporučení předložila Výboru pro zahraniční věci Evropského parlamentu konkrétní akční plán obsahující návazná opatření na návrhy Parlamentu, který zejména nastíní kroky směrem k dosažení „konsenzu o odpovědnosti za ochranu“;
4. pověřuje svého předsedu, aby předal toto doporučení Radě a pro informaci Komisi, vysoké představitele, místopředsedkyni, ESVČ a členským státům.

28. 3. 2012

NÁVRH DOPORUČENÍ RADĚ (B7–0191/2012)

podle čl. 121 odst. 1 jednacího řádu

k zásadě OSN spočívající v „odpovědnosti za ochranu“

Frieda Brepoels

za skupinu Verts/ALE

Evropský parlament,

- s ohledem na odstavce 138 a 139 závěrečného dokumentu světového summitu OSN konaného v roce 2005,
 - s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN z dubna 2006 (S/RES/1674),
 - s ohledem na zprávu generálního tajemníka OSN Bana Ki-moona ze dne 15. září 2009 týkající se zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu,
 - s ohledem na rezoluci Valného shromáždění OSN o odpovědnosti za ochranu (A/RES/63/308) ze dne 7. října 2009,
 - s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1973 o Libyi ze dne 17. března 2011, která vůbec poprvé v dějinách schválila použití násilí vůči určité zemi, přičemž výslovně odkázala na zásadu odpovědnosti za ochranu, a s ohledem na obdobné odkazy v rezoluci č. 1975 o Pobřeží slonoviny, rezoluci č. 1996 o Súdánu a v rezoluci č. 2014 o Jemenu,
 - s ohledem na čl. 121 odst. 1 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že odstavce 138 a 139 závěrečného dokumentu summitu OSN stanoví povinnost států chránit své občany před ukrutnostmi a povinnost mezinárodního společenství přijmout rozvážné kroky v případě, že státy selžou v ochraně svého obyvatelstva před genocidou, válečnými zločiny, etnickými čistkami a zločiny proti lidskosti, v souladu s jurisdikcí Mezinárodního trestního soudu;
- B. vzhledem k tomu, že tato koncepce je založena na třech pilířích: prvním pilířem je povinnost státu poskytovat ochranu, druhým pilířem mezinárodní pomoc a budování kapacit na pomoc státům a třetím pilířem včasná a rozhodná kolektivní odpověď v případě selhání prvního a druhého pilíře;
- C. vzhledem k tomu, že definice odpovědnosti za ochranu byla dále upřesněna a nyní zahrnuje odpovědnost za prevenci, odpovědnost za reakci a odpovědnost za obnovu;

- D. vzhledem k tomu, že poslední zkušenosti s konkrétními krizemi ukazují na skutečnost, že pokud jde o mezinárodní snahy v rámci druhého pilíře, byly zaznamenány nejednoznačné výsledky;
- E. vzhledem k tomu, že první příklad úsilí mezinárodního společenství v rámci třetího pilíře – souhlas Rady bezpečnosti OSN s vojenským zásahem v Libyi – zachránil mnoho lidských životů, avšak zároveň jasně poukázal na otázky ohledně koncepce odpovědnosti za ochranu, jež je nutné dále vyjasnit;
- F. vzhledem k tomu, že vznik zásady spočívající v odpovědnosti za ochranu stanovené OSN představuje významný krok k lepšímu zabezpečení světového míru, neboť posiluje dodržování všeobecných lidských práv a mezinárodního humanitárního práva, pokud je ovšem dostatečně zajištěna její legitimita a je regulována, aby byla vyvrácena podezření některých vlád, že může sloužit jako nástroj cizího vměšování;
1. předkládá Radě tato doporučení:
 - a) doladit koncepci odpovědnosti za ochranu ve spolupráci s dalšími státními subjekty, které usilují o zlepšení kapacity mezinárodního společenství předcházet ukrutnostem a jejichž příkladem mohou být země BRIC a jejich návrh vzniklý na popud Brazílie a nazvaný „Zodpovědné poskytování ochrany“;
 - b) předložit základy interinstitucionálního konsenzu o odpovědnosti za ochranu, který by společně přijaly Rada, ESVČ, Komise a Evropský parlament;
 - c) udělat vše, co je v jejích silách, pro další rozvoj preventivní diplomacie a mediace, a to na úrovni EU i OSN, a vypracovat nástroje, které by mohla využívat také OSN;
 - d) posoudit plánování politik a rozvoj kapacit v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky EU (SBOP) s ohledem na cíl, jenž spočívá ve vytvoření kapacit EU, které budou odpovídat potřebám OSN souvisejícím s lepší ochranou lidských práv a prevencí válek a páchání ukrutností;
 2. pověřuje svého předsedu, aby předal toto doporučení Radě a pro informaci také Komisi.

19. 2. 2013

STANOVISKO VÝBORU PRO ROZVOJ

pro Výbor pro zahraniční věci

Doporučení Evropského parlamentu Radě k zásadě OSN spočívající v „odpovědnosti za ochranu“ (R2P)
(2012/2143(INI))

navrhovatel: Michael Cashman

NÁVRHY

Výbor pro rozvoj vyzývá Výbor pro zahraniční věci jako věcně příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. s ohledem na rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 z roku 2000 a č. 1820 z roku 2008 o ženách, míru a bezpečnosti, na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1888 z roku 2009 o sexuálním násilí páchaném na ženách a dětech v ozbrojených konfliktech, na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1889 z roku 2009 s cílem posílit provádění a monitorování rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 z roku 2000 a s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 1960 z roku 2010, která vytvořila mechanismus pro získávání údajů o sexuálním násilí při ozbrojených konfliktech a označení pachatelů tohoto násilí;
2. vítá vytvoření konceptu „odpovědnost za ochranu“, který vyjasňuje a posiluje stávající povinnosti států zajistit ochranu civilního obyvatelstva; zdůrazňuje, že tento koncept, pro jehož vznik bylo určující selhání mezinárodního společenství ve Rwandě roku 1994, je pro přežití společenství národů klíčový;
3. připomíná však, že v dobách ozbrojeného konfliktu je základním právem mezinárodní humanitární právo (IHL) a že by se mezinárodní společenství mělo zaměřit na jeho lepší uplatňování; poukazuje na to, že ačkoliv koncept „odpovědnost za ochranu“ nemá právní charakter, je založen na mezinárodním právu a je úzce zaměřen na čtyři zločiny – genocidu, válečné zločiny, etnické čistky a zločiny proti lidskosti ať už při ozbrojených konfliktech nebo v době míru; zdůrazňuje potřebu silně akcentovat hledisko rovnosti pohlaví v konceptu „odpovědnost za ochranu“;
4. upozorňuje na potřebu změnit způsob přístupu k „odpovědnosti za ochranu“ tak, že by měl být tento koncept zahrnut do všech typů programů rozvojové spolupráce, humanitární

pomoci a krizového řízení a měl by vycházet z programů, které koncept „odpovědnosti za ochranu“ již zahrnují;

5. znovu opakuje, že v situacích, kdy je „odpovědnost za ochranu“ uplatněna, je nanejvýš důležité zachovat rozlišení mandátů vojenských a humanitárních účastníků, aby byli všichni poskytovatelé humanitární pomoci stále vnímáni jako neutrální a nestranní a aby nebylo ohroženo účinné dodávání pomoci a lékařské či jakékoliv jiné pomoci, její dostupnost příjemcům a osobní bezpečnost humanitárních pracovníků v terénu;
6. zdůrazňuje, že „odpovědnost za ochranu“ je především preventivní doktrínou a že vojenský zásah by měl být nejzazším řešením v situacích, kdy je tato zásada uplatňována; žádá, aby kdykoli je to možné, byla „odpovědnost za ochranu“ v první řadě uskutečňována prostřednictvím diplomatických a dlouhodobých rozvojových aktivit zaměřených na budování kapacit v oblasti lidských práv, řádnou správu věcí veřejných, právní stát, snižování chudoby a důraz na vzdělávání a zdravotnictví, předcházení konfliktům pomocí vzdělávání a rozšiřování obchodu, účinnou kontrolu zbraní a předcházení nezákonnému obchodování se zbraněmi a posílení systémů včasného varování; připomíná navíc, že existuje řada jiných, nevojenských prostředků nátlaku, jako jsou preventivní diplomacie, sankce, mechanismy volání k odpovědnosti a zprostředkování; zdůrazňuje, že EU musí nadále uplatňovat svou vůdčí úlohu v oblasti předcházení konfliktům;
7. se zřetelem k tomu, že bezpečnost lidí je nezbytným předpokladem rozvoje, zdůrazňuje, že náš závazek prosazovat „odpovědnost za ochranu“ by měl být součástí našich závazků zaměřených na dosažení rozvojových cílů tisíciletí a jakéhokoli rámce pro období po roce 2015; to zahrnuje využívání všech nástrojů, které máme k dispozici, jejichž cílem je posilování demokratických institucí, snižování chudoby a udržitelný rozvoj;
8. připomíná, že důležitý rozměr „odpovědnosti za ochranu“ spočívá ve spolupráci regionálními organizacemi; vyzývá proto k posílení regionálních kapacit v oblasti prevence a identifikace účinných politik pro předcházení výše uvedeným čtyřem trestným činům; domnívá se, že nadcházející summit EU-Afrika v roce 2014 skýtá dobrou příležitost projevit naši podporu vedení AU a prosazovat, aby Afrika přijala koncept „odpovědnost za ochranu“ za svůj;
9. zdůrazňuje, že koncept „odpovědnost za ochranu“ musí být začleněn do našich akcí při rozvíjení mírového procesu i v době po ukončení konfliktu tak, abychom mohli zajistit nepřetržité dodržování tohoto konceptu;
10. vyzývá vysokou představitelku, místopředsdkyni, členské státy a naše mezinárodní partnery, aby si vzali poučení ze zkušeností získaných s uplatňováním konceptu „odpovědnost za ochranu“ v Libyi v roce 2011 a ze současné neschopnosti zasáhnout v Sýrii, abychom dokázali koncept „odpovědnost za ochranu“ ve specifických případech uplatňovat konzistentněji;
11. vyzývá vysokou představitelku, místopředsdkyni, členské státy EU, které zasedají v Radě bezpečnosti OSN, a všechny mezinárodní partnery, aby zajistili plnou konzistentnost dalšího možného rozvoje konceptu „odpovědnost za ochranu“ s mezinárodním humanitárním právem a aby hájili a dohlíželi na plné dodržování mezinárodního

humanitárního práva v případech, kdy bude v budoucnu koncept „odpovědnost za ochranu“ uplatňován;

12. vyzývá EU k prosazování konceptu „odpovědnost za ochranu“ a žádá ji, aby se zasazovala o zajištění jeho univerzálnosti jakožto hlavní součásti kolektivního modelu bezpečnosti založeného na mnohostrannosti a nadřazenosti OSN a usilujícího o posílení Mezinárodního trestního soudu; připomíná, že koncept „odpovědnost za ochranu“ zahrnuje také odpovědnost za boj proti beztrestnosti.

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	19.2.2013
Výsledek konečného hlasování	+ : 26 - : 0 0 : 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Thijs Berman, Michael Cashman, Ricardo Cortés Lastra, Nirj Deva, Leonidas Donskis, Mikael Gustafsson, Filip Kaczmarek, Michał Tomasz Kamiński, Miguel Angel Martínez Martínez, Gay Mitchell, Norbert Neuser, Jean Roatta, Birgit Schnieber-Jastram, Michèle Striffler, Alf Svensson, Keith Taylor, Eleni Theocharous, Patrice Tirolien, Anna Záborská
Náhradník(ci) přítomný(i) při konečném hlasování	Philippe Boulland, Agustín Díaz de Mera García Consuegra, Enrique Guerrero Salom, Isabella Lövin, Gesine Meissner, Bart Staes
Náhradník(ci) (čl. 187 odst. 2) přítomný(i) při konečném hlasování	George Lyon

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	21.3.2013
Výsledek konečného hlasování	+ : 38 - : 5 0 : 1
Členové přítomní při konečném hlasování	Sir Robert Atkins, Franziska Katharina Brantner, Elmar Brok, Arnaud Danjean, Michael Gahler, Marietta Giannakou, Ana Gomes, Anna Ibrisagic, Nicole Kiil-Nielsen, Evgeni Kirilov, Maria Eleni Koppa, Wolfgang Kreissl-Dörfler, Alexander Graf Lambsdorff, Vytautas Landsbergis, Ryszard Antoni Legutko, Krzysztof Lisek, Sabine Lösing, Ulrike Lunacek, María Muñiz De Urquiza, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Raimon Obiols, Kristiina Ojuland, Ioan Mircea Pașcu, Mirosław Piotrowski, Bernd Posselt, Hans-Gert Pöttering, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, Werner Schulz, Sophocles Sophocleous, Charles Tannock, Inese Vaidere
Náhradník(ci) přítomný(i) při konečném hlasování	Emine Bozkurt, Andrew Duff, Hélène Flautre, Kinga Gál, Barbara Lochbihler, Emilio Menéndez del Valle, Jean Roatta, Indrek Tarand, Janusz Władysław Zemke
Náhradník(ci) (čl. 187 odst. 2) přítomný(i) při konečném hlasování	Michael Cashman, Claudio Morganti, Czesław Adam Siekierski